

EU 2020

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 9 februari 2010 gett bl.a. trafikutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsdokument KOM(2009) 647 slutlig Samråd om framtidsstrategin ”EU 2020” samt över kommissionens kommande meddelande om EU 2020.

Kommissionen anser att huvudmålen för strategin EU 2020 bör delas in tematiskt och riktas in på tre prioriteringar, nämligen

- att skapa värde genom att bygga tillväxten på kunskap
- att öka delaktigheten i ett samhälle för alla
- att skapa en konkurrenskraftig, sammanlänkad och miljövänligare ekonomi.

Trafikutskottet behandlar i detta yttrande de frågor i samrådsdokumentet som berör transport- och IT-området.

I sammanhanget kan nämnas att yttrandet har förberetts inom utskottets arbetsgrupp för EU-frågor.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsdokument

I det följande lämnas en sammanfattning av kommissionens dokument KOM (2009) 647 slutlig. Frågor som berör transport- och IT-frågor inom trafikutskottets beredningsområde redovisas mer utförligt.

En tid av djupgående förändringar i Europa

Strategin EU 2020 är avsedd att bli en efterföljare till Lissabonstrategin, som har varit Europeiska unionens reformstrategi under det senaste årtiondet och som hjälpte EU att rida ut stormen i början av den ekonomiska krisen. EU 2020 kommer att bygga på framstegen från den tidigare strategin som ett partnerskap för tillväxt och sysselsättning samt vidareutveckla dess innehåll i linje med de nya utmaningar vi står inför. Den nya strategin kommer också att dra nytta av de positiva erfarenheterna från den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa, som bidrog till en gemensam respons på krisen. Kommissionen anser att strategin EU 2020 bör koncentreras på ett antal centrala politikområden där samarbete mellan EU och medlemsstaterna ger bäst resultat samt att det bör gå att förbättra de konkreta resultaten genom att använda de policyinstrument som står till buds så effektivt som möjligt.

Utmaningar och begränsningar

Den finansiella och ekonomiska krisen har slagit hårt mot de offentliga finanserna, näringslivet, sysselsättningen och hushållen. Politiska beslutsfattare på alla nivåer måste söka möjligheter att få igång dynamiken i ekonomin även med små budgetmedel till sitt förfogande. Så snart som de offentliga budgetunderskotten bringats under kontroll måste man börja omdisponera de offentliga utgifterna på ett sätt som hjälper oss att nå visionen för 2020. Nedskärningar inom särskilt framtidsorienterade sektorer som utbildning och forskning kommer bara att försvåra detta arbete.

Vi måste också vara medvetna om de problem som är förknippade med den demografiska strukturen i Europa: även före krisen beräknade man att de demografiska förändringarna i Europa, dvs. en sjunkande andel unga i förhållande till den totala befolkningen, skulle resultera i en kraftigt minskad potentiell tillväxt till år 2020.

Vid utvecklingen av nya åtgärder måste man därför konkret kunna visa att dessa bidrar till att stärka den sociala sammanhållningen, bekämpa arbetslösheten och främja social delaktighet samtidigt som väl fungerande arbetsmarknader garanteras. Vi måste därför se på våra utbildningssystem och våra arbetsmarknader på ett nytt sätt, och främja såväl en ökad rörlighet som en förstärkt dynamik i Europa, så att den innovativa och kreativa

potentialen får största möjliga spelrum. Målet att utveckla en klokare, mer miljövänlig ekonomi med stärkt konkurrenskraft kommer att kräva att vi fortsätter att stärka den politiska samordningen.

Centrala prioriteringar för EU 2020

Kommissionen är av uppfattningen att huvudmålen för strategin EU 2020 bör delas in tematiskt och riktas in på prioriteringar såsom att skapa värde genom att bygga tillväxten på kunskap, att öka delaktigheten i ett samhälle för alla samt att skapa en konkurrenskraftig, sammanlänkad och miljövänligare ekonomi.

Dessa prioriteringar bör styra utvecklingen av EU:s politik såväl internt som gentemot omvärlden. Kommissionen ber därför om synpunkter på dessa områden, som den anser vara särskilt viktiga prioriteringar för EU 2020.

Att skapa värde genom att bygga tillväxten på kunskap

Det europeiska området för forskning har en central roll att spela i visionen för EU 2020 och måste fortsätta fungera effektivt, ändamålsenligt och med adekvata resurser. Europa bör utnyttja sin tekniska kapacitet och höga kunskapsnivå för att dra nytta av den digitala ekonomins fulla potential. Den digitala tekniken erbjuder stora möjligheter för små och medelstora företag såväl inom varu- som tjänstesektorena, antingen som leverantörer direkt till konsumenter eller som underleverantörer till stora företag.

Målet för 2020 är att skapa ett väl fungerande europeiskt kunskapsområde, med stöd av en kunskapsinfrastruktur av yppersta klass, där alla deltagare (studenter, lärare, forskare, utbildnings- och forskningsinstitutioner och företag) drar nytta av den fria rörligheten för personer, kunskap och innovation (den s.k. femte friheten).

Att öka delaktigheten i ett samhälle för alla

Många av de arbetstillfällen som gått förlorade i krisen kommer inte att återuppstå. Bara en successiv omvandling av EU till en intelligentare, mer miljövänlig och konkurrenskraftigare ekonomi kan skapa de jobb som behövs för att motverka trenden mot hög arbetslöshet. Men medan denna utveckling pågår måste man agera kraftfullt för att skydda den sociala integrationen och förhindra att människor hamnar utanför systemet och riskerar utslagning.

Det kommer att skapas nya typer av jobb som kräver nya färdigheter. Man måste finna lämpliga former för övergången mellan olika jobb eller mellan utbildning och arbetsliv: fördelarna med s.k. flexicurity (flexibilitet i kombination med trygghet) måste tas till vara fullt ut.

Målen för 2020 är sammanfattningsvis fler jobb, högre sysselsättningsgrad för befolkning i arbetsför ålder, bättre jobb med högre kvalitet och produktivitet, ökad rättvisa och säkerhet samt ökade utkomstmöjligheter för alla genom en arbetsmarknad där alla har chans att komma in, fler nya företag och en välavvägd hantering av förändringar på arbetsmarknaden genom moderna och ekonomiskt hållbara system för social trygghet.

Att skapa en konkurrenskraftig, sammanlänkad och miljövänligare ekonomi

Europa måste förbli konkurrenskraftigt i en framtida värld med relativt sett höga energipriser, koldioxidbegränsningar och väsentligt hårdare konkurrens om resurserna. Ett effektivare utnyttjande av resurser (t.ex. energi) och tillämpningen av ny, miljövänligare teknik kommer att främja tillväxt, skapa sysselsättning och hjälpa EU att upprätthålla en stark industriell bas och en livaktig tjänstesektor och samtidigt uppnå sina miljö- och klimatmål.

Man måste uppgradera och länka samman infrastrukturer och slå vakt om en effektiv konkurrens mellan nätverksindustrierna på den inre marknaden så att konkurrenskraften kan förbättras samtidigt som konsumenterna får konkreta fördelar. Det är av avgörande betydelse att EU investerar i hållbara höghastighetsnät. EU behöver en hundra procentig bredbandstäckning så snart som möjligt och måste kunna bygga ut höghastighetsinternet genom ett massivt program för investeringar i fibernätverk och trådlöst bredband.

Tillsammans med utbyggnaden av höghastighetsinternet bidrar utvecklandet av intelligenta, uppgraderade transport- och energiinfrastrukturer till flera olika mål, bl.a. utfasning av fossila bränslen, transportsäkerhet, energisäkerhet och en konkurrenskraftig nätverksekonomi. Transportpolitiken kräver ett nytänkande för att ett skifte i den storleksordningen ska kunna uppnås. Man måste integrera transportnäten bättre, utveckla alternativ till vägtransporter, främja ren teknik och uppgradera infrastruktur. Stora EU-projekt som Galileo, GMES (Global Monitoring for Environment and Security) och intelligent reglering av vägtrafik, järnvägstrafik (ERTMS) och flygledningstjänster (SESAR) kommer att spela en viktig roll för integreringen av transportnäten.

Målet inför 2020 är att nå våra överenskomna mål i fråga om klimatförändring och energi, stärka den industriella basen, frigöra potentialen hos små och medelstora företag och tillgodose framtida behov genom att öka produktiviteten och minska trycket på resurserna.

Regeringens ståndpunkt

Regeringen anför i sitt svar på kommissionens samrådsdokument att de europeiska ekonomierna blir alltmer beroende av varandra, både inom EU och i förhållande till resten av världen. Den ekonomiska, sociala och miljö-

mässiga utvecklingen i Europa är beroende av hur väl EU och medlemsstaterna kan agera tillsammans och ge ett samstämmigt svar på de gemensamma möjligheterna och utmaningarna under nästa årtionde.

Den framtida EU 2020-strategin bör syfta till att öka EU:s tillväxtpotential och sysselsättning samt att garantera hållbara offentliga finanser för att främja en konkurrenskraftig, grön och resurseffektiv ekonomi. För att kunna hantera dessa utmaningar måste EU 2020-strategin leverera på en rad centrala områden, som alla är av avgörande betydelse för en hållbar utveckling och sysselsättning i Europa under det kommande årtiondet.

Regeringen lyfter fram följande områden:

- stärka den inre marknaden och utnyttja de fördelar som kommer av utrikeshandel och öppenhet
- säkerställa hållbara offentliga finanser för att främja trovärdigheten vad gäller framtida sociala åtaganden
- upprätta inkluderande arbetsmarknader för att främja tillväxt och social sammanhållning och garantera jämställdhet mellan könen
- omvandla miljömässiga utmaningar till möjligheter genom en grönare ekonomi och ett innovativt företagsklimat
- investera i framtiden genom främjande av kunskapsbaserad tillväxt.

Regeringen anför bl.a. att ett genomförande av en digital agenda till stöd för kunskap och kreativitet förverkligar en gemensam digital inre marknad av särskild betydelse för Europas små och medelstora företag och stimulerar skapandet av nya arbetstillfällen på området för europeiska telekommunikationer. Fritt flödande digital information och digitala tjänster bidrar också till att minska koldioxidutsläppen och ger fler alternativ inom transport, energi och industriprocesser. Vidare pekar regeringen på en utveckling av ett sammanhängande och effektivt transportsystem för Europa där de olika transportsätten är närmare sammankopplade med hjälp av ny teknik.

I regeringens ståndpunkt lyfts också fram behovet av en ny ledningsstruktur för ett effektivt genomförande. Det innebär ett stärkande av äganderätten till och genomförandet och resultaten av strategin bl.a. genom en ram för målsättningar och rekommendationer, ägarskap och partnerskap samt övervakning.

Trafikutskottets ställningstagande

Trafikutskottet vill inledningsvis lyfta fram och bejaka kommissionens ansats att strategin EU 2020 koncentreras på ett antal centrala politikområden där samarbete mellan EU och medlemsstaterna ger bäst resultat, och att det bör gå att förbättra de konkreta resultaten genom att använda de policyinstrument som står till buds så effektivt som möjligt. Trafikutskottet ser också EU 2020 som en fortsättning på Lissabonstrategin med utgångspunkter i ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Trafikutskottet ser med tillfredsställelse att såväl transport- som IT-frågor uppmärksammas som strategiska områden i framtidsstrategin för EU. Trafikutskottet vill understryka att det europeiska transportsystemet är en viktig förutsättning för en fungerande europeisk marknad och hållbar tillväxt. Enligt utskottets mening inrymmer transportsystemet en potential att utveckla effektiva logistiksystem för miljösmarta transportlösningar. Trafikutskottet anser att TEN-T kan bidra till att stimulera och driva på såväl en ökad ekonomisk integration som en ökad handel inom unionen genom att infrastrukturen länkas samman. Med den ansats kommissionen har anser trafikutskottet att utvecklingen av transportinfrastrukturen inom gemenskapen bör inriktas mot att skapa framtida transportinfrastrukturer med utgångspunkt från resenärers, företags och samhällets behov som samtidigt är förenliga med EU:s klimat- och energipaket. Övergången till ett samhälle som är anpassat till klimatförändringarna och minskade utsläpp av växthusgaser kommer att för överskådlig framtid vara en nödvändig utgångspunkt för såväl den nationella som den internationella politiken där kravet om en robust infrastruktur blir alltmer betydelsefullt.

Framtidens transportsektor måste därför bli mer miljövänlig och medel måste satsas på klimatsmarta lösningar, exempelvis stöd för att utveckla effektiva och långsiktigt hållbara godstransportkorridorer eller för att öka järnvägens och sjöfartens andel av godstransporterna. Trafikutskottet vill samtidigt framhålla att de olika transportslagen också har ett eget ansvar att utveckla mer miljömässigt hållbara trafiklösningar. Målet bör vara att transportsystemet erbjuder medborgarna och näringslivet i alla delar av gemenskapen en klimat- och miljövänlig transportpolitik som är samhälls-ekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar.

Trafikutskottet vill i sammanhanget uppmärksamma vad utskottet tidigare uttalat i samband med behandlingen av kommissionens grönbok om en ny kultur för rörlighet i städer. För omställningen av stadstrafiken till ett klimatomässigt hållbart transportsystem krävs en rad strategiska insatser som förutsätter en bred samsyn. Trafikutskottet har därvid uttalat att genomförandefrågor lämpligen bör hanteras inom medlemsstaterna, men att ett vidgat europeiskt samarbete kan spela en viktig roll. Trafikutskottet har pekat på utveckling av mål och mötesplatser för kunskapsutbyte, insatser när det gäller forskning och utveckling samt spridning av kunskap och metodutveckling när det gäller samhällsplaneringens betydelse för ett effektivt trafiksystem, där kollektivtrafik ingår som en integrerad del.

Trafikutskottet kan vidare instämma i kommissionens betoning av behovet av att utveckla intelligenta transportinfrastrukturer, som öppnar vägen för ett mer enhetligt transportsystem i Europa, där de olika trafikslagen är bättre samordnade till ett effektivt hållbart transportsystem. IT och intelligenta transportsystem, s.k. ITS, erbjuder stora möjligheter att bl.a. effektivisera transporter, minska logistikkostnader och minska belastningen på miljön. IT är vidare inte bara ett sätt att effektivisera transporter utan har också skapat förutsättningar för distansarbete och därmed en minskning i

antalet fysiska arbetsresor. Trafikutskottet anser i likhet med kommissionen att EU-projekt såsom Galileo, ITS och ERMTS inom järnvägstrafiken kommer att spela en viktig roll för integreringen av transportnäten.

Enligt trafikutskottets mening är därför en fortsatt teknisk utveckling ett viktigt medel för att påskynda övergången till ett samhälle med låga koldioxidutsläpp. Ny teknik bör kombineras med olika styrmedel, däribland ekonomiska, för att målen ska kunna nås.

Kommissionen anser att EU behöver en hundra procentig bredbandstäckning och förordar en utbyggnad av höghastighetsinternet genom ett massivt program för investeringar i fibernätverk och trådlöst bredband. Trafikutskottet kan instämma i vikten av att ha tillgång till en modern IT-infrastruktur för att uppnå målen med EU 2020. En hög användning av IT och Internet är bra vad gäller tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. Det bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. Det är avgörande för företagares möjlighet att utveckla sin verksamhet och därigenom ge möjlighet till nya jobb. Det hjälper också till att möta utmaningar i form av en ökad globalisering, klimatförändringar och en åldrande befolkning. En förutsättning för att möta utmaningarna är att det finns tillgång till bredband med hög överföringshastighet.

Alla hushåll och företag bör också ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. När allt fler tjänster i samhället blir digitala måste alla ges möjlighet att koppla upp sig. Det handlar om att ha en fungerande vardag. Det är i grunden en demokrati- och rättighetsfråga. En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur är också en viktig förutsättning för att alla ska ha tillgång till och kunna delta i informationssamhället.

Trafikutskottet vill avslutningsvis understryka betydelsen av att man i framtidsstrategin EU 2020 beaktar de olika förutsättningar som råder i EU:s medlemsländer. För svensk del innebär detta långa avstånd, gles bebyggelse samt kallt klimat med snö- och isbelagd infrastruktur vintertid. Dessa förhållanden föranleder särskilda åtgärder och högre kostnader.

Stockholm den 9 mars 2010

På trafikutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (s), Jan-Evert Rådström (m), Oskar Öholm (m), Christina Axelsson (s), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Sven Bergström (c), Nina Larsson (fp), Claes-Göran Brandin (s), Eliza Roszkowska Öberg (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp), Malin Löfsjögård (m), Lars Mejern Larsson (s), Krister Örnfjäder (s), Lars-Axel Nordell (kd) och Emma Henriksson (kd).